Kaina 30 centų.

STUDENTŲ BALSAS

DVISAVAITINIS AKADEMINIS LAIKRASTIS

Nr. 11 (12) | 1932 m. spalių mėn. 7 diena, penktadienis. | II metai.

K. Variakojis.

Apie akademiko laisvę, Vilnių, konsolidaciją ir t. t.

Laisvė. Žodis, dėl kurio virpa kiekvienas pasaulio individas, kurios trokšta kiekvienas gyvas sutvėrimėlis. Dėl laisvės amžiais kovoja tautos, žmonijos, klodamos kovos lauke milijonus didvyrių. O ką mums žada akademinė laisvė? Tiksliau. Kur baigiasi tos laisvės ribos. Nejaugi studentas — bohemiškojo gyvenimo herojus, tenkinąs savo dvasinį nusiteikimą gyvenimiškais natūraliais, net gyvuliškais darbais, apkurtęs, tautos pareigos šauksmui, negalvojąs, kokią pareigą jam užkrauna ant pečių inteligento vardas, kokią pareigą uždeda jam tauta, kokia jo — žmogiškoji paskirtis? Ne! Mes nesame prityrę darbininkai. Dar blaškomės kultūrinėj vagoj, dar negavome tikros tautai charakteringos ir esmingos linkmės kūrybiniam gyvenime. — Tai suras ne senoji — Rusijos auklėtinių karta, tą surast privalome mes. Tad būti pareigos žmogum ir klausyti lietuviškojo sodžiaus — tautos širdies balso. Jin turime eiti. Neklysime! Ir būsime laisvi: nuo rusų nihilizmo, lenkų klastos, vokiečių machiavelizmo. Būsime laisvi akademikai. Būsime — sau žmonėmis. Bet kol esame pamišėliai — tvarkykimės, nes neturime akadėminės, tautinės laisvės kultūros kūrybinėj plotmėj.

* * *

Mes nesame laisvi, nesame — sau žmonėmis, nes pavergtas Vilnius. Ir Vilnius tol nebus laisvas, kol mes nepajėgsime tapti dvasios aristokratais.

Apie Vilnių prikalbėta daug. Atbodo tos kalbos, svajonės atgauti tautos širdį nubluko. O kas to priežastis? Dar vos teatgyvenom keturolika laisvo gyvenimo metų, o jau?..

Jau mūsų valstybėj be tyro entuziazmo, be pakilusio idealizmo, pasišventimo sunkiame kultūriniame darbe atsirado valstybės griovėjai, kurie, Mickevičiaus žodžiais tariant, „nelimpa jis, nei prie jų vilnis". Jie—seniai ir jaunieji — nežino ką reiškia Lietuvai 1864-1904 metai, kuo buvo nukloti tėvynės dirvonai aštuonioliktais metais. Tai savemeiliai, jiems Vilnius, tautos reikalai nerūpi. Kiti į Vilniaus vadavimo idėją žiūri kaip į poetinę iliuziją. Ir Vilniaus problemą vieni mėgina vadinti romantikų svajone, antri nuvalkiota fraze, bet vykusia reklama tapti didžiu patrijotu. Gi tauta atsigręžusi į rytus ilgisi savo amžinosios sostinės, žiūri kaip Izraėlis į žūstančią Jeruzalę.

Ir dėlko taip?—M u m s t r ū k s t a k ū r y b i n ė s d i n a m i k o s! Dinamikos, kuri išjudina apkerpėjusią širdį plakti, kurį kovojantį ar kuriantį heroju padaro. Klausykime daugiau tautos valios, klausykime jos šauksmo, mums Vilnius vėl taps Basanavičių Smetonų Vileišių Maironių Kudirkų nepabaigiamų kartų mokykla. Būkime seniais mintydami, jaunais dirbdami tada...

Tada konsolidacijos kelias ir Vilniaus vadavimo kelias bus savaime aiškūs, jų neteks nė ieškoti, neteks laiko tokiais klausimais skiltis marginti. Bendras dinamiškas kūrybingumas atves mus į vieningą kelią ir gyvensime vienu principu: tautos gyvybės laidas — Tautinė kultūra, ji laiduoja ne tik tautų, bet žmonijos ir paskiau individų žydinčią ateitį.

Pr. Juodeikis.

Prof. K. Regelio reikšminga ekspedicija Turkijoje

Turkijos kraštas, ypatingai to krašto augmenija, dar labai mažai ištirta. Tik prieš šešiasdašimtį metų buvo ten nuvykęs vienas botanikas tirti augmenijos, o iki šiolei niekas daugiau iš svetimšalių tuo tikslu nebuvo nė kojos įkėlęs. Patys turkai daugiau susirūpinę savo krašto sueuropinimu, negu jo moksliniu pažinimu. Savo krašto augmenijos turkai beveik nieko dar neištyrė.

Šią vasarą mūsų universiteto prof K. Regelis pradėjo varyti pirmyn ano botaniko pradėtą tyrinėjimo darbą. Finansuojamas Amerikos Jungtinių valstybių Hartfordo unifersiteto ir Vokietijos Dalehmo botanikos muziejaus, buvo nuvykęs į tą daug kam dar fantastiškai atrodantį kraštą tyrinėti kalnų augmenijos. Nors ekspedicijos sąlygos nevisur buvo palankios, bet vis dėt to p. profesoriui pavyko surinkti apie tūkstantį rūšių įvairių eksponatų. Ar pasisekė surasti ką nors naujo, botanikos mokslui dar nežinoma, profesorius dar nepasako. Visa tai paaiškėsią, kai arčiau bus ištirti surinktieji eksponatai, kurie dabartiniu laiku artinasi iš tolimo turkų krašto į Lietuvą.

Palankios ekspedicijos sąlygos buvusios tik Denisli gubernijoj. Šios provincijos gubernatorius ne tik leidęs eiti į kalnus, bet dar davęs ir būrį žandarų apsaugai. Šioj Mažosios Azijos provincijoj p. profesoriui ir pavyko daugiausia augmenijos eksponatų surinkti.

Labai norėjo pasiekti dar mažai ištirtą Likijos kraštą. Ten kalnų aukštis siekia apie 3200 kilometrų ir jie beveik visi apaugę garsiausiais Libano kedrų miškais, kuriuose randasi iki šiol mokslui dar mažai tepažįstamų augalų. Juose profesorius tikėjosi atrasti daug ko naujo, bet dėja, šio krašto neteko pasiekti, nes turkų valdžia į jį įleidžia tik paprastus žmones.

Mokslininkui į šį kraštą kelias užbarikaduotas, nes turkai bijo, kad ten patekę nesuorganizuotų sukilimo, ar ką nors panašaus.

Nebuvo leista profesoriui įvažiuoti ir į Kurdistaną, kur nuolat kurdai kelia visokias riaušes. Lankėsi ir Bitinijoj, kur randasi garsusis Olimpo kalnas. Norėjo ištirti Dagtalidag kalno augmeniją, bet negavo leidimo.

Prof. K. Regelis.
„L. A." Klišė

Jie tautinių vertybių nekūrė, bet jas griovė. Vadinasi, šalia proto biandinimo aukštojoj mokykloj mūsų akademinis jaunimas daug dėmesio turėtų kreipti į tas moralines vertybes, kurios trumpai yra vadinamos padorumu, sąžiningumu. Rodos, kad šių etinių vertybių kuo labiausiai šiandien trūksta. Dažnai girdžiame nusiskundžiant jau vieno, jau kito asmens nesąžiningumu, nepadorumu. Ypač tokiomis etiškomis neigiamybėmis piktinasi jaunimas. Pirmoj vietoj akademinis jaunimas. O ką jis daro, kaip jis ruošias šiuo atžvilgiu į gyvenimą? Ar taip kaip iki šiol nieko moralinėj srity nedaromas? Ar akademinis jaunimas praktikuoja askezę? Ar apie ją daug nusimano? Ar skaito šv. Augustino sielos gelmių išgyvenimus — Confessiones? Ar yra girdėjęs ir ar yra praktikavę šv. Ig noto Lojolos dvasines mankštas?

Gal dažnas iš askezės pasijuoks. manydamas, kad tai pasenęs, savo amžių jau atgyvenęs dalykas. Be reikalo. Juk istoriškai imamą gyvenimą akyliau tėmyjąs, be abejo, bus pastebėjęs, kad racionalizmas ir intelektualizmas nekaitą buvo subankrutijęs; kad gyvenime nekartą liepto galą buvo prilipę valios didvyriai. Bet kad asketai tikra to žodžio prasme, arba šventieji būtų kada subankrutiję — rodos, dar neteko girdėti.

Šiandien gyvenam plačiai visas teorinio ir praktinio gyvenimo šakas aprėpusią krizę. Dabar visų sunkiai gyvenamoji krizė yra ne kas kita, o autonomingojo žmogaus krizė. Tai yra nustojimas pasitikėti nuo renesanso laikų įsigalinčiu autonomingu žmogumi. Susikompromitavęs, pasitikėjimo nustojęs autonomingas žmogus atgaus pasitikėjimą, kai jis per asmeninę askezę, per gyvą, gyvenimo patvirtintą tikėjimą vėl atras kelią į tą religinių vertybių pasaulį, kurs šventose knygose trumpai yra išreikštas žodžiais: ieškokite pirmiausia Dievo karalystės...

Tik susijęs su religinių vertybių pasauliu, tik blaiviai žiūrįs į rimtus ateities uždavinius, tik rūpestingai besiruošiąs visais aukščiau paminėtais būdais į gyvenimą, akedeminis jaunimas jam tinkamai pasiruoš. O rimtai pasiruošęs mokės ir pajėgs toliau tęsti statybą to tautinių, o kartu ir kultūrinių vertybių rūmą, kurs ne nuo šiandien yra pradėtas statyti kilnesnių, tauresnių Lietuvos sūnų. Jei kas, tai ypatingai akademinis jaunimas turi būtinai pateisinti plačiai paplitusį šūkį: jaunimas yra Lietuvos žiedas, jos ateitis. Metas rimtai jau dabar susirūpinti, kad tas Lietuvos žiedas, ta Lietuvos ateitis nepadarytų sarmatos ir sau ir Lietuvai, ir kad neapviltų tų, kurie į jaunimą labai daug vilčių deda.

E. Puškevičius.

Pas mus ir svetur

Mūsų studentija dar jaunutė, dar savo gyvavimo pirmame dešimtmetyje nesuspėjusi pilnai išsivystyti, o tik pradėjusi kurti savo ypatingąjį studentiškąjį gyvenimą, perpildytą jaunuoliškos energijos, linksmumo ir savotiško atkaklumo. Už tai dažnai girdime nusiskundimų, kad mūsų organizuotoji studentija, ypač korporacijos, dar neturi pakankamai tradicijų, jos vidujis gyvenimas tuščias ir neįdomus, o viešas pasirodymas neįspūdingas. Be abejonės, palyginus su kitų kraštų akademiniu gyvenimu, kuris jau šimtmečiais vystėsi, tai skirtumą rasime. Daugiausia metasi į akis trūkumas įpročių, įvairinančių ir puošiančių studentų tarpusavį santykiavimą.

Mūsų akademinis jaunimas susibūręs į fakultetines ir profesines organizacijas — draugijas, į taip vad. nesrovines ir, pagaliau, srovines daugumoj korporacijas. Draugijų tikslai ir vidujė santvarka nejungia jos narių į pakankamai tamprų ir vieningą vienetą, išskyrus uniformą, dažnai dr-ja virsta narių rungtynių arena. O juk viena iš organizavimosi priežasčių yra, vieningai dirbant, geriau atsiekti savo tikslus. Todėl stengtasi sukurti tautiškas, tačiau nesrovines — apolitines organizacijas, kur vengiamas visoks politikavimas. Bet kadangi kiekvienas žmogus neišvengiamai turi savo nusistatymą ir pažiūras, tai kartais vadovybės ar narių daugumos įtakoje jis linksta daugiau vienon ar kiton pusėn. Mūsų kaimyninių komiltonų — latvių korporacijose, kurios yra tik nacionalinės, nariai dažnai yra įvairiausių pažiūrų žmonės, tačiau tarpusaviame bendravime pripran tama taikiai sugyventi, randama bendra veikimo plotmė, bendri viekimai. Latviams gal kiek lengviau tas įgyvendinama dėl kitokių jų politinių ir socialinių sąlygų.

Didžiausias tamprumas, susidraugavimas ir vieningumas todėl atsiekiamas srovinėse korporacijose, kur vienodos pažiūros ir bendras tikslas sudaro geriausias bendravimo sąlygas. Ten galima įgyvendinti ir obalsį: vienas už visus, visi už vieną.

Kadangi kartais tenka išgirsti visai nepamatuotų užpuolimų bendrai korporacijoms (būk tai korporacijos yra mums svetimas organizmas, savo amžių aigyvenusi, svetimose sąlygose išsivysčiusi ir viduramžių papročiais persiėmusi studentų organizacija), o antra, dabar mokslo metus pradedant daug kam tas klausimas bus įdomu pabrėžti, kad tik tie, kurie patys buvo ar yra korporacijos nariais, gali pilnai suprasti jos esmę ir reikšmę, nes ji suteikia jiems plataus masto išauklėjimą, tikrus draugus, aplinkumą, kurioje galima kitais pasitikėti, kur šventos bendros normos ir valdo bendri papročiai, kur jaunuomeniškasis idealizmas visuomet jungiamas su individualiniu garbės pajautimu ir tikra savo tautos meile, ir kur mokoma gerbti bendras tradicijas, sugebėti apginti taip pat savo asmenybę ir garbę. Korporantai supranta, kad kiekviename, kuris dėvi tas pačias spalvas, jie ras nors ir ką savotiška, bet kartu ir labai artimą ir giminingą. O iš dėvinčio ar dėvėjusio svetimas spalvas korporantas gali laukti ir pageidauti prisilaikymą tų bendrų principų, kurių ir jis laikosi. Asmenybė, garbingumas, drąsa, drausmė, draugiškumas, pasitikėjimo galimybė ir pagarba vyresniam yra principai, kuriais turi vadovautis korporacijos. Tačiau reikia tikėtis, kad kiekvienas laikys šiuos principus atskiro asmens ir tautų pagrindinėmis vertybėmis, ir špagoje matys garbės simbolį, be kurios ir tautos garbė yra tuščias garsas.

Toks yra korporacijų turinys. Bet šių principų nustatymas, įgyvendinimas ir pats sugyvenimas reikalauja studentų bendravimo tose ribose. Čia, laikui bėgant, atsiranda ir papročiai, kurių pas mus dar nedaug. Kai kurie siūlo pasiskolinti juos iš kitų tautų korporacijų. Kiti tam priešinasi argumentuodami, kad reikia išdirbti savus papročius ir nesisavinti svetimų, nei mūsų būdui nei gyvenimo sąlygoms neatitinkančių tradicijų. Latviai, pavyzdžiui, kaip tik pas save iš dalies įgyvendino vakarų Europos, ypač vokiečių tradicijas. Bet tai nereiškia, kad ir mum reiktų jais pasekti. Reikia savintis tiktai tai, kas mums nesvetima, o pasisėmus iš šviesios savo pačių praeities, tobulinti ir kreipti savo akademinį gyvenimą į šviesesnę ateitį.

Todėl, trumpai aprašysiu universitetų ir studentijos užuomazgą viduramžiuose vakarų Europoje, jos išsiplėtojimą iki šių dienų Vokietijoje, Latvijoje ir kituose kraštuose. (B. d.).

Korp! „Samagitia" š. m. spaliu mėn 1 d. savo garbės nariui vidaus Reik. ministeriui p. Rusteikai įteikia spalvas.
Foto Ek. K. B.vės.

B. Rutkauskas.

Sodžius

Vai neviliokite į miestą,
širdies nerodykit gatvėse —
rinkose skausmo neišliesite,
tik naramins klevų pavėsiai.

Sukaustė cementas, betonas
tolybes ir žingsnius ir sielą —
gal todėl liūdnas mano tonas,
šiurkštus lyg dyglių vielos.

Gal tik todėl, kad ne iš miesto
pasveikinau aš pirmą kartą saulę,
ir rankos į gėlynus tiestos —
Gal, kad pagimdė sielas sodžius,
o lūšnos stogas užaugino,
kad žiedų pievos, melsvi toliai
su ramunėlėms sapnus pynė,
ir juodas miškas — pirmas brolis?

Lopšine mano gimtas sodžiau —
tu amžinai manyje gyvas!
kvepi sapnuos, mintyse, žodžiuos
kaip baltos svyrančios alyvos!

A. Valiūnas.

Pasitikėjimas ir tikrovė

Studentai turime atstovybę. Tačiau dar ne visi turime tikslų supratimą apie tos atstovybės tikslą,darbo sritį,jos veikimo plotmę ir vertę. Jau praeitos atstovybės neolithuanų grupė stengėsi į atstovybę žiūrėti,kaip į rimtą darbo institiuciją, kuri rūpinasi visokeriopais stud. reikalais ir kartu ją reprezentuoja. Tačiau tą gerą valią išnaudojo kitos grupės,atstovybę paversdamos į kažkokią tribūną, kur galima išsikolioti ir pasireklamuoti iki valiai.

Pereitą rudenį, sudarant naują atstovybės koaliciją, neolithuanai taip pat griežtai pasisakė už darbą, nežiūrint kokių ta ar kita grupė įsitikinimų, svarbu, kad ji norėtų dirbti studentijai, parodyti pasišventimo. Buvo sudaryta koalicija į kurią įėjo didžiosios grupės: ateitininkai, neolithuanai ir žydai.

Šiandie jau baigiasi tokios atstovybės kadencija. Spalių 4 d. įvyko paskutinis plenumo posėdis, svarstyta nuveiktieji prezidiumo ir atstovybės darbai. Atsirado ir „kritikų", kurie visus metus buvo ištikimiausi principui „dolce far niente (saldu nieko neveikti), visu pečiu puolė dirbusius ir dirbančius. Iš to viso varpininkų ir komunistų įkarščio išėjo, žinoma, visiškas fiasco. Bet ne tai mus rūpina ir stebina. Varpininkai ir aurorininkai apskritus metus sėdėjo protestų ir rezoliucijų pripumpuosiomis kišenėmis ir rėkė, nieko nedirbdami. Mums įdomu, ką, būtent yra žadėję „darbo masių atstovai"? Jei buvo kaltinamas atstovybės prezidiumas, jei jo nuveiktieji darbai buvo lyginami su deklaracija, prisiminkime mes geriau, su kokia deklaracija ėjo į atstovybę tos grupės, kurios metų eigoj nenorėjo rodyti geros valios, nenorėjo dirbti. Argi varpininkai, ir apskritai, kairiosios grupės prieš rinkimus žadėjo tik„kritikais" „rėksniais" ir stebėtojais būti? Ne! juos studentija rinko pasitikėdami, kad žadėtasis jų darbo principas bus ištesėtas.

Tačiau tikrovėj visai kas kita.

Nežiūrint to, sudarytoji koalicija parodė didelį pasišventimą ir tesėjimą savo duotiems studentijai pažadams. Tuo atstovybė ir pačioj studentijoj lygiai universiteto vadovybė, tiek visuomenė įgavo kurkas rimtesnį veidą. Ir tai del to, kad dirbo tie, kurie perdėm, kėlė plačiausio solidarumo principą, kurie nuo pat atstovybės įsteigimo, į ją žiūrėjo visu rimtumu. Jei dar ir šiandie varpininkai į atstovybę žiūri tokiomis akimis, kokiomis žiūrėjo neolithuanams ir kitiems ją kuriant, jei ir toliau nuo šitokių pažiūrų neatsisakys, studntija nebus tiek akla, kad težiūrėtų vien į skambias frazes kiekviena proga kairiųjų asmenų kartojamas, studentija nebus tiek akla, kad duotųsi rėksnių vedžiojama.

Ekspedicijos proga profesorius aplankė daug žymių Turkijos vietų, susipažino arčiau su turkų gyvenimu ir kultūra. Buvo nuvykęs netoli Sirijos ir į kai kuriuos žymiuosius, bei isiorine praeitimi garsius miestus.

Profesorius apie turkus neblogos nuomonės. Apskritai turkai esą geri žmonės, tik kiek perdideli formalistai, ypač valdininkai. Jaučiasi didelis krašto kultūrėjimas. Ypač labai progresuoją miestai. Turkijoj p. profesorius išbuvo apie pustrečio mėnesio. Ateinančių metų vasarą mano vykti užbaigti pradėtus tyrinėjimo darbus. Iš turkų valdžios tikisi susilaukti didesnio palankumo.

Grįžtant p. profesoriui vienas Austrijos botanikas padovanojo apie 100 rūšių įvairių augalų, kuriuos p. profesorius atidavė Kauno botanikos sodui.

Dalį surinktų eksponatų profesorius atiduos Hartfordo universitetui už finansinę paramą. Hartfordui teks medžių ir krūmų kolekcijos. Tų kolekcijų dublikatai, gyvų augalų ir sėklų kolekcijos teks mūsų botanikos sodui.

Daumantas Čibas.

Per pedes apostolorum

Mūsų turizmas, nors ir neorganizuotas bei netvarkingas, kasmet, matyt, stiprėja ir auga. Keliauja moksleiviai, studentai, profesoriai, o kartais ir mokytojai bei kiti inteligentai susigundę p. Uždavinio per 2—3 dienas parodomų miestelių rekordiškų skaičiumi. Net ir kaimo jaunimas šen ten sujunda ir pamėgina orgnizuotai persimesti į kokį kermošių, minėjimą ar piliakalnį. Bet kol kas pas mus toks turizmas daugiau panašus į įpareigotą kelionę, ar į vizitą, iš kurio daugiau nuovargio ir išlaidų, kaip įspūdžių ir realios naudos—pažinimo bei tyrimų.

Kvėpuoti gryniausiu miškų ir pievų oru, džiaugtis vasaros grožiu ir savo jaunomis jėgomis, bendrauti su įvairių sričių kaimo gyventojais gali tik tas, kurs pats savo kojomis žingsnis po žingsnio, kaip senovės krivis, išvaikščioja visą šalį. Paprastai manoma, kad vaikščiojimas šiais laikais esąs labai varginąs ir nespartus keliavimo būdas. Todėl kai kas iš studentų ir moksleivių mieliau pasirenka dviratį, kad susikruprinęs, ištisas valandas į vidurkelį akis įspyręs, su smarkiai plakančia širdimi ridentųsi, sotintųsi vieškelio ir žydmiesčių dulkėmis bei smarve ir, per savaitę nuvažiavęs rekordšką kilometrų skaičių, pas mamą grįžtų sunykęs ir apatiškas. Pidalių mynimas dulkėse yra ne sportas, o darbas. Motociklais ir automobiliais važiuodami taip pat gausime permaža įspūdžių. Todėl jaunam studentui, mylinčiam kiekvieną savo krašto smulkmeną, dar ir dabar labiausiai tinka universalus keliavimo būdas — „per pedes apostolorum".

Pėsčiomis vaikščiojant, eiti keliais, ypač didesniais, be galo įkyru. Tai ne ekskursija, o kelionė į turgų. Dvasia nekenčia tokio akipiešiško suvaržymo. Takai takeliai, kreivumos ir kauburėliai ne tik klaidžiojančioms akims, bet ir kojoms daug malonesni. Taku galima toliau nepavargstant nueiti, kaip tiesiausiu ir lygiausiu vieškeliu. Varietas debetat—ekskursijoj pasitvirtina kas žingsnis. Takeliais eidamas visą laiką gali grožėtis bėgančiais upeliais, tekančiomis upėmis, vilniuojančiais ežerais, ošiančiais miškais bei vėjyje pasišiaušusiais kalnais. Takeliuose nėra dulkių, nes abipus žydi vasaros darželiai. Taip ir vaikščioji paskendęs kvepėjime, mokaisi džiaugaus paukščių čiulbėjimo, prausies gurgždančiu upelio vandeniu, nardais peršviestose plataus ežero bangose. Čia degi, čia gesinies ir tirpsti skysčiausiame vandenėlyje. O kiek žalumo ir švaraus mėlynumo aplinkui, žemai ir aukštai.

Atsiranda ir kliūčių. Per upes retai rasi kur tiltą, dar rečiau laivelį ir keltą. Jei nori pereiti čia į vienąpus, čia į antrąpus — brisk, plauk, kaip moki ir išmanai. Tokie persikėlimai visada susiję su rimtomis pastangomis ir kartu su juokais. Kai kur randame lieptus, bet tokius primityviškus ar senobiškus, nuo dažno vaikščiojimo sudilintus, siūbuojančius ir braškančius, kad vaikščioji jais, vaizduojies žilą senovę ir negali nuo jų

Ir taip keliaujama. Kolegos kopia gipso kalnuose Biržų apylinkėje. Foto. D. Čibo

---

V. Hugo.

Ji vadinasi kerštas

(Epizodas iš romano „Les Misserables").

Ponia Magloire jį mielai vadindavo J ū s ų D i d y b ė. Kartą jis atsikėlė ir nuėjo į biblioteką kokios tai knygos ieškoti. Ta knyga buvo aukštutinėj lentynoj. Būdamas mažo ūgio negalėjo jos pasiekti.

— Ponia Maloire. — pasakė vyskupas, — Mano Didybė negali pasiekti tos lentos.

Jo tolima giminaitė, grafienė de Lo, dažnai mėgdavo jam išvardinti, kaip ji vadina, savo trijų sūnų „viltis". Ji turėjo daug senų giminių, kuriuos jos sūnus turėjo paveldėti. Jaunesnysis turėjo gauti iš savo senelės šimtą tūkstančių svarų pelno; antrasis laukė savo dėdės kunigaikščio titulo, o tretysis turėjo paveldėti savo senelio pairie¹). Vyskupas, kaip paprastai, tylėdamas klausėsi tų nekaltų ir dovanotinų motiniškų reklamavimų. Kartą, kai grafienė de Lo vėl iš naujo pradėjo aiškinti visas smulkmenas savo „vilčių" vyskupas atrodė daugiau užsisvajojęs, kaip visumet. Grafienė nustojo kalbėti ir nekantriai paklausė:

— O Dieve! apie ką jūs taip užsigalvojot?

— Aš galvoju, — atsakė vyskupas, — apie posakį, rodos, Švento Augustino: „Meskite jūs savo viltį į tai, kas nepaveldėjama".

Antrukart gavęs kvietimą dalyvauti apylinkės bajoro laidotuvėse, kur be kelionės gerų darbų, dideliame lakšte buvo išdėstyta visų jo tėvų feodalinės ir diduomenės kvalifikacijos, tarė:

— Koks geras mirčiai kraitis! Kaip malonių titulų naštą jam davė lengvai nešti; kaip reikalinga turėti sielą, kad galėtų kapo tuštybėje ja naudotis!

Prie progos jis mielai nusijuokdavo, bet tas jo juokas visumet turėdavo rimtą mintį. Gavėnią atvyko į Diną jaunas vikaras, kuris katedroje sakė pamokslą. Jo pamokslo tema buvo gailestingumas. Būdamas iškalbus, ne vieną sujaudino kviesdamas turtinguosius padėti beturčiams, išvengti pragaro, kuris, kuo sunkiausiai, kiek tik gali, baudžia, ragino laimėti reikiamą ir malonų rojų. Klausytojų tarpe buvo turtingas prklys lupikas, palūkininkas vardu Geborand, kurs laimėjo pusę milijono ausdamas dideles vėliavas ir kitus audinius. Per visą savo gyvenimą Geborand nėra davęs nei vienam pavargėliui jokios išmaldos. Pastebėta, kad po šio pamokslo kas sekmadienį jis duodavo vieną sous²) stovinčiam prie katedros durų elgetoms. Šešiese turėdavo pasidalinti tą išmaldą. Kartą vyskupas pamatęs tą jo geradariškumą, juokdamasis kreipėsi į seserį:

— Ž i ū r ė k, p o n a s G e b o r a n d u ž v i e n ą s o u s p e r k a r o j ų.

Kai buvo kalbama apie labdarybę, jis niekuomet netylėdavo, bet rasdavo žodžių, dėl kurių reikdavo pagalvoti. Kartą jis suruošė salėje neturtingiems rinkliavą. Kartu buvo senas, turtingas ir šykštus markizas de Champterier, kuris mokėjo prisitaikyti ir būti kartu senovės santvarkos šalininku ir nemažesniu volterininku³), kas tuo laiku buvo praktikuojama. Vyskupas prisiartino prie jo ir paėmęs už rankos tarė:

— Pone markize, paaukokite ką nors.

— Markizas atsisuko ir sausai ištarė:

— Monsinjore, aš turiu savo vargšus.

— Duokite juos man, — atsakė vyskupas.

Kartą katedroje jis pasakė tokio turinio pamokslą:

„Mano brangūs broliai, geri draugai! Prancūzijoje yra vienas milijonas trys šimtai dvidešimt tūkstančių kaimiečių namų, kurie teturi tris atidarymus; vienas milijonas aštuoni šimtai septyniolika tūkstančių, kurie turi du atidarymus: duris ir vieną langą ir trys šimtai keturiasdešimt šeši tūkstančiai bakūžių, kurios teturi vieną atidarymą — duris. Viso to priežastis — mokestis už duris ir langus. Įeikite į šių vargstančių šeimynų, senų moterėlių, mažų vaikų gyvenamus namus ir pažiūrėkite drugių bei kitų ligų! Deja! Dievas duoda žmonėms orą, o įstatymas jį jiems parduoda. Aš nekaltinu įstatymo, bet maldauju Dievą. Isėre, Vare, aukštutinėse ir žemutinėse Alpėse kaimiečiai nei rato neturi; ant savo nugarų suneša visą pašarą. Jie neturi lajinių žvakių, apšviesti vartoja sakuotus pagalius ar virvių galus mirkytus sakuotam degute. Tas pats vargas ir aukštojoj Daufinijoj. Jie gamina duoną šešiems mėnesiams, kepdami sumaišytą su sausu karvės mėšlu. Žiemą ją kirviu sukapoja ir mirko vandeny ištisą parą, kol gali valgyti. — Mano broliai, būkite gailestingi! matote, kaip kenčia jūsų kaimynai".

Provincijoj gimęs lengvai galėjo pietų tarme kalbėti. Jis tęsė: — E h b ė. m o u s s u, s i s s a g ė? — žemojo Langedoko tarme. — O n t ė a n a r a s p a s s a? —žemųjų Alpių tarme. — P u e r t e u n b o u e n m o u t o u e m b e u n b o u e n f r o u m a g e g r a s e, — aukštosios Dofinėjos tarme. Sie žodžiai be galo patiko klausytojams, tuo labiau, kad tai buvo jų dvasioj. Jis buvo toks pat šiaudinėj lūšnelėj, kalnuose ir pas save. Giliausius dalykus jis mokėjo pasakyti provincijališkiausia kalba. Kalbėdamas visomis tarmėmis, jis paliesdavo visų sielas.

Jis turėjo gerą ypatybę, būdamas tautiečiams ir svetimtaučiams lygiu.

Nieko greit nesmerkdavo, nepasižiūrėjęs į aplinkybes. Jis sakydavo: „Pažiūrėkime kelią, per kurį klaida perėjo".

Būdamas, kaip jis pats sakėsi, exnusidėjėlis, nebuvo kraštutinis siauro doiovingumo ir į žiaurias dorybes žiūrėdavo suraukęs antakius. Jis aiškino tai, kas yra kilnu, aukšta. Jo sutraukta doktrina maždaug taip atrodė:

„Žmogus turi kūną, kuris yra kartu jo našta ir jo pagunda. Jis jį nešioja ir jam atsiduoda.

„Jis privalo jį prižiūrėti, sulaikyti, numalšinti ir jo neklausyti iki pat galo. Ir taip elgdamasis gali turėti klaidų, bet tokios klaidos yra atleistinos. Nors ir puolimas, bet puolimas ant kelių gali pasibaigti malda.

„Būti šventu — išimtis; būti teisingu — taisyklė. Klyskit, silpnėkit, nusidėkit, bet būkit teisingais.

„Mažiausia duoda galimybės nusidėti žmogaus įstatymas. Visai nenusidėti — tai angelo svajonė. Visi žemiškieji yra linkę nusidėti. —Nusidėjimas yra apsunkinimas".

Kai jis matydavo žmones garsiai šaukiančius ir greit supykstančius, juokdamas sakydavo:

— Štai ten yra didelio nusidėjimo vaizdas, kurį visas pasaulis padarė. Ten išgąsdintos veidmainystės skubinas protestuoti ir išlįsti aikštėn.

Jis buvo nuolaidus moterims ir vargšams, ant kurių sveriamos visuomenės srovės. Jis sakydavo:

— Moterų, vaikų, tarnautojų, silpnų, beturčių ir nežinančių klaidos yra vyrų, tėvų, mokytojų, stipriųjų, turtuolių ir mokslinčių klaida.

Prie to jis dar pridūrė:

— Bemokslius pamokykit, kiek galite. Visuomenė bus kalta, jei ji neduos

¹) Aukštas luomas Prancūzijoj nuo 1815 iki 1848 m. vert.

²) sous — penki centimai. Vert.

³) ultra — royaliste et ultra — voltairien. Vert.